

John Steinbeck

Bilinmeyen Bir Tanrıya

Türkçesi: Ezgi Kardelen

Roman

Odur bahşeden nefesi ve kuvveti.
Buyrukları önünde eğilir ulu Tanrılar.
Gölgesi hayattır, gölgesi ölüm
Kimdir kurbanlarımızı adayacağımız kişi?

Onu yaşayanların, ışıldayan dünyanın efendisi kılar kudreti
Odur güden dünyayı, insanı, hayvanları
Kimdir kurbanlarımızı adayacağımız kişi?

Dağlar, denizler, onun kuvvetinden yükselir derler,
Ve de uzaktaki nehirler,
Gövdesidir bunlar onun, kolları.
Kimdir kurbanlarımızı adayacağımız kişi?

Yeri göğü yaratan odur, yerlerini belirleyen iradesi,
Hepsi titrer ona baktıkça.
Doğan güneşin ışığı onun üstüne düşer.
Kimdir kurbanlarımızı adayacağımız kişi?

Kuvvetini taşıyan sulara bakıp sunar kurbanını.
O ki Tanrılarının da Tanrısı.
Kimdir kurbanlarımızı adayacağımız kişi?

Bize zarar vermeye, o ki dünyayı yaratan,
Ve göğü ve ışıldayan denizi
Kimdir kurbanlarımızı adayacağımız Tanrı?

I.

Vermont, Pittsford yakınlarındaki Wayne çiftliğinde ekinler henüz bitmemişti, kışlık odunlar kesilmiş, kışın ilk ince karı toprağı kaplamıştı; bir akşamüstü Joseph Wayne şöminenin önündeki berjere yaklaştı ve babasının karşısına dikildi. Baba oğul birbirine benziyordu. İkisinin de büyük birer burnu, çıkık ve sağlam elmacık kemikleri vardı; ikisinin yüzü de etten çok daha sert ve dayanıklı, kolay kolay değişmeyecek, kaya gibi bir malzemedен yontulmuşa benziyordu. Joseph'in sakalı siyah ve ipeksi olmasına rağmen, hâlâ çenesinin hatlarını tamamen gizleyemeyecek kadar inceydi. Yaşlı adamın sakalıysa uzun ve beyazdı. Parmaklarıyla bir şeyleri tetkik ediyormuş gibi sakalının orasına burasına dokundu, uçlarını titizlikle düzeltti. Oğlunun yanında durduğunu ancak birkaç dakika sonra fark etti. Yaşlanmış masmavi gözlerini, anlayışlı, uysal bakışlarla oğluna çevirdi. Joseph'in gözleri de aynı mavilikteydi, fakat onun bakışları gençliğin ateşini ve merakını taşıyordu. Şimdi babasının karşısına geçince, kafasındaki aykırı düşünceyi dile getirmek umduğundan daha zor görünmeye başlamıştı.

"Toprak artık hepimize yetmeyecek efendim," dedi ağırbaşlılıkla.

Yaşlı adam ekoseli yün battaniyesini zayıf ama dik omuzlarına doğru çekti. İşin iç yüzünü öğrenmeyi talep eden sesi nazikti, "Şikâyetin nedir Joseph?"

“Benjy’nin evliliğe hazırlandığını işitmişsinizdir efendim. İlkbaharda evlenmiş, sonbahardaysa çocuğunu kucağına almış olur, önümüzdeki yaza da ikinci çocuk gelir. Toprak esnemez efendim. Artık hepimize yetmeyecektir.”

Yaşlı adam gözlerini yavaşça indirdi ve kucağında tembel tembel kıvıldattığı parmaklarını izlemeye başladı. “Benjamin henüz benimle konuşmadı. Başkalarına pek bel bağlamaz. Ciddi ciddi evliliğe hazırlandığından emin misin?”

“Pittsford’da Ramseyler bunu konuşuyor efendim. Jenny Ramsey yeni bir elbise almış, her zamankinden çok daha güzel görünüyor. Bugün gördüm. Bana bakmadı.”

“Ah, demek doğru. Benjamin’in bana haber vermesi gerek.”

“Yani, görüyorsunuz ya efendim, toprak artık hepimize yetmeyecektir.”

John Wayne tekrar gözlerini kaldırdı. “Toprak yeterli Joseph,” dedi uysalca. “Burton’la Thomas da eve eşlerini getirdiler ama toprak hepimize yetti. Sırada sen varsın. Evlenmen gerek Joseph.”

“Her şeyin bir sınırı var efendim. Toprak ancak belli sayıda kişiyi besleyecektir.”

Bu kez babasının bakışları keskinleşti. “Kardeşlerine kızgın mısın Joseph? İşitmediğim bir tartışma mı yaşandı?”

“Hayır efendim,” diye itiraz etti Joseph. “Çiftliğimiz çok küçük ve...” Uzun vücudunu babasına doğru eğdi. “Kendi toprağım olmasını arzuluyorum efendim. Bir süredir Batıdaki ucuz ve verimli topraklarla ilgili şeyler okuyorum.”

John Wayne iç çekti, sakalını sıvazladı ve uçlarını kıvırdı. Joseph aile reisinin önünde dikilmiş, onun kararını beklerken iki adamın arasına düşünceli bir sessizlik girdi.

“Bir yıl daha beklesen diyorum,” dedi yaşlı adam sonunda, “insan otuz beş yaşındayken birkaç yılın lafı olmaz. Sadece bir yıl beklesen, eminim iki yılı geçmez, o zaman karşı çıkmam. Sen en büyük oğlum değilsin Joseph, ama seni hep vârisim olarak gördüm. Thomas ve Burton iyi adamlar, iyi oğullar, ama her za-

man vârisimin sen olmanı, yerime senin geçmeni istedim. Sebepini bilmiyorum. Senin kardeşlerinden daha güçlü bir tarafın var Joseph, daha güvenilir ve manevi bir tarafın var.”

“Fakat Batıda toprak dağıtıyorlar efendim. Orada yalnızca bir yıl yaşayıp üzerine bir ev inşa eder, tarlayı da ekip biçerseniz arazi sizin oluyor. Bir daha da kimse elinizden alamaz.”

“Evet, bunu işitmiştim. Ama diyelim şimdi gittin. Nasıl olduğunu, neler yaptığını yalnızca mektuplardan bilebileceğim. Bir yıl, bilemedin iki yıl içinde ben de seninle gelebilirim. Ben yaşlı bir adamım Joseph. Seninle birlikte gelirim, başının üstünde süzülürüm. Seçtiğin tarlayı, inşa edeceğin evi görürüm. Bunları merak ederim, biliyorsun değil mi? Bakarsın arada sana yardım etmenin bir yolunu bile bulurum. Diyelim bir ineğin kayboldu, havada süzüldüğüm için uzağı görebilir, onu bulmana yardım ederim. Bunları yapabilmem için birazcık daha beklesen olmaz mı Joseph?”

“Topraklar bölüşülüyor,” dedi Joseph kararlı bir biçimde. “Yeni yüzyılın üç yılı geride kaldı bile. Şimdi beklersem, verimli toprakların hepsi kapılabilir. Kendi toprağım olmasını arzuluyorum efendim,” dedi ve gözleri bu arzunun ateşiyle parladı.

John Wayne başını salladı, salladı ve omzundaki battaniyenin uçlarını birbirine yaklaştırdı. “Anlıyorum,” dedi derin derin düşünerek. “Bu öyle basit bir huzursuzluk değil... Belki daha sonra seni bulabilirim.” Ardından kararlılıkla ekledi: “Buraya gel Joseph. Elini şuraya, hayır şuraya koy. Babam böyle yapmıştı. Bu o kadar kadim bir gelenek ki yanlış olması mümkün değil. Şimdi, elin orada dursun!” İhtiyarlamış başını öne eğdi, “Tanrının lütfu ve benim lütfum bu çocuğun üzerinde olsun. Senin suretinin ışığından ayrılmasın. Karısı onu sevsin.” Bir anlık suskunluğun ardından tekrar konuştu: “Artık Batıya gidebilirsin Joseph. Benden bu kadar.”

Çok geçmeden kış geldi, her yeri kar kapladı; havanın soğuğu insana iğne gibi batıyordu. Joseph bir ay kadar çiftlikte boş

boş gezinip durdu, gençliğini ve gençliğinin fiziksel hatıralarını arkasında bırakmaya gönlü elvermiyordu ama artık mülkün vârisi değildi. Artık evde bir yabancıydı, gittiğinde kardeşlerinin memnun olacağı anlaşılıyordu. Bahar gelmeden yola çıktı; yolculuğunun sonuna ulaştığında California'nın tepeleri yemyeşildi.